Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Lucia Areitioaurtena Isasi-Isasmendi
Errromaretakua

Ermua, Bizkaia
(1925-2019)

Aurkibidea

Biografia

Ermuan tren-geltoki ondoan jaio zen 1925ean. Ama Bernardak trenaren erromaren kargua zuenez, hortik datorkio gaitzizena. 14 urterekin raketista gisa Bartzelonara jokatzera joateko kontratua egin zioten eta urte haietako bizipen ugari ditu gogoan. Hangoak amaituta, Ermuan gero ile-apaintzaile ibili zen. Eugenio Unamuno "Kajeruanekuarekin" ezkondu zen; 4 seme-alaben ama da eta Real Sociedad futbol-taldeko Asier Riesgo atezainaren amama. Azken urteotan Donostian bizi da. Elkarrizketan esandakoak Ermua eta Mallabiako `Drogetenitturri´ herri aldizkariaren 153. zenbakian, 2008ko urtarrileko alean, argitaratu zituzten. Hizkera: ermuarra.

Zintak

ERM-033

- **Proiektua**: Ermuko Ahozko Ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Gonzalez, Esti
- **Data**: 2007-07-04
- **Iraupena**: 85 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Elexpuru, Juan Martin
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin
- **Emalea**: Gonzalez, Esti

Pasarteak

1. "Erromaretakua"

- **Erref**: ERM-033/001
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:00:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:
Aurkezpena. "Erromaretakua" esaten zioten familiari, trenaren barrera zaintzeko ardura zutelako.

Transkripzioa
- Zeure izena?
- Nere izena Lucia Areitioaurtena Isasi-Isasmendi. Jaixo nitzan diciembre hamarran, hamarrian, diez, mil novecientos veinticinco jaixo nintzan da bueno, jaixo nintzan Ermuan ba Erromaretakua esate ozkuen ze gure ama guarda barreria zan, da hantxe jaixo giñan anai-arreba mordua ba hantxe bizi izan giñan, etxia haundixa, sukaldia be ederra da hantxe bizi izan giñan.

2. Gerra hasiera

- **Erref**: ERM-033/002
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:00:45. **Bukatu**: 00:03:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
11 urte zituelarik, geltokian jolasean zebilela entzun zuen gerra irten zela. Usansolora joan ziren hasieran anai-arrebak senide batzuen etxera. Ermura itzuli. Arrosarioaren istorioa. Bonbardaketak erori bezperan. Ermutik Ibarrangelura.

Transkripzioa
-Ta ni gogoratzen naiz, ba, gaztetakuak gauza asko, baiña gerria urten ebanian, ba, egun baten egon nintzan estaziñuan, betiko bezela, jolasian. Ta etorri zan —Eibartik etortzen zan hamabixetan— trena; ba, basarrittarrekin ta lanetik eta holan. Ta batek —[Ezkurdia] zan izena ta— esan eban eze, beste bateri esan otsan: "Badakizue gerria gertu dana? Ha estallado la guerra". Ni juan nintzan etxera ta: "Ama, esan dau [Ezkutiak] bateri gerriak urten dabela"," Zer esan dozu?" ta "Bai, horixe esan dau". Ta efektibamente orduaintxe zan gerriori urten ebana. Ta gero, ba, gerratixan, ba, gu alde baten geldittu giñan, ta gero etorri zan "avanzada" bat, ba, Arratera arte. Gure aittak eta amak, zelan erromaretan-ta lanian euazen, ba, aittak esan eban: "Bueno juan...". Ta juan giñan Usansolora. Usansolon ekan amak aizta bat hango jefiakin ezkonduta, ta Usansolon egon giñan egun batzuetan. Ta orduan, ba, gertau zian, ba, Arratera arte etorri zian. Ta Arraten geldittu zanian ya zera, gerria edo fronteria edo hor, ba etorri giñan atzera Ermura. Ta gero, ba, bueno... ba, ebillen dana zerak, honek, gudarixak eta FAI ta CNT eta horrek, behe aldetik etorri zianak. Baten —akordatzen jata— batek emon ostan errosarixua. Errosarixo ikusgarrixa emon ostan /emostan/ batek, eta esan ostan eze: "Esto ha sido de una señora de Irun, porque resulta que salió de la iglesia y se le cayó. Y yo le quería dar y le decía ¡señora, señora! Que es suyo esto , esto es suyo. No me quiso ni oir. Y por fin cogí y ahora para ti" esan ostan. Ba eukiko nittuan orduan nik hamahiru edo hamabi urte edo holan. Ta, bueno, hantxe egon giñan. Gero gerra... bonbardeuan bildurra ta abar, ta sartzen giñan elizan, kanpantorrera-ta juaten giñan ta bueno, holan. Ta gero, ba, etorri zan zera, abanzadiori; Elgetan apurtu eben frentiori. Ta guk genkan sukaldia-ta

behian eta goixan dormitorixuak, kuartuak, ekazen. Ta gaba bat pasau genduan, ba, bapez ona; ze gudarixak ekarri zittuen gure sukaldera ta uluaka ta, badakizu, heriduta-ta ekarri zittuen. Ta aittak esan eban: "Bueno, juan ein bihar dozue hamendik, e", ta juan giñan Ibarrangelura, nere ama, ba, danokin.

3. Gernikako bonbardaketa

- **Erref**: ERM-033/003
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:03:33. **Bukatu**: 00:05:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Ibarrangelutik, Gernika bonbardatzera zihoazen abioiak ikusi zituzten. Italiarrak (Francoren laguntzaileak) sartu zirenean, Ermura itzuli ziren.

4. Gerra osteko kontuak

- **Erref**: ERM-033/004
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:05:29. **Bukatu**: 00:07:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Euskaraz egiten ez zieten uzten. Berak Luke zuen izenean, baina Lucia esaten hasi zitzaien, politagoa zela eta. Goserik ez, beren etxea "herriko etxea" ei zen. Baserritarrak aldatzen ziren lekua zenez, beti ekartzen zuten jeneroa. Egurretara basora.

5. Zigortuta bizikletan ibiltzeagatik

- **Erref**: ERM-033/005
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:07:50. **Bukatu**: 00:09:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Mutilek utzitako bizikletan ibiltzen ziren, eta horregatik zigortuta egonda dago elizan. Altura jauzia egitea ere debekatu egin zien apaizak.

6. Bartzelonan pilotari

- **Erref**: ERM-033/007
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:10:16. **Bukatu**: 00:12:55

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Hamabost urterekin, 1941ean, joan ziren Bartzelonara pilotan jokatzera lagun bat eta biak. Han gosea pasatu zuten. Barrio Txinoan bizi ziren, leku arriskutsua zen eta zaindari batekin ibiltzen ziren.

Transkripzioa
- Ta gero, ba, hoixe, hasi nitzan... Eibarrera juaten nitzan ensaiatzera pelotia... pelotakin. Ta juan nitzan Bartzelonara, juan giñan Lidian aiztia gaztiaua ta ni, juan giñan noviembrian 10ian "en el 1941". Hamalau urte —hamabost eitteko— pentsatzen dot nakazela, ta bestia gaztetxuaua. Bixok juan giñan pelotan jolastera. Kontratauta juan giñan. Ta beste han euazen batzuk —Mallabikua bat—, ba, haren etxe batera juan giñan. Ta han bai pasau genduan gosia, Barzelonan. Bai, ze ez zeuan jatekorik Barzelonan ta.
- "Cuarenta y uno", ezta, esan dozu?
- Bai, gosia hantxe.
- Gerra oste gogorra.
- Gerra oste gogorra. Ta han, ba —gogoratzen naz—, leku baten egon giñan, ba, zera zan, militarra edo — Geronan-edo euan bera, gizona—, ta harek emoten otsen, ba, lenteja, garbanzo... holan ekartzen zittuan. Baiña gero kendu ein otsen. Ta esan oskun: "Ba ezin zeinkeze gurekin egon, ze ez dao jatekorik, ez dotse emoten" ta bueno, beste leku batera. Ta [atzian], beste baten bittartez, danok gebizen han euazen neskak, ba, noraezian moduan, ta eruan [gittuen] zera "la calle Conde del Asalto, Barrio Chino de Barcelona". Entzun dozu daona? Bueno, ba, "Barriro chino"ra. Ta, zera, naparrak zian andra-gizonak, ta geuazen, ba, lau neska pelotan eitten genduanak. Eta halan. Ta zan parajia, ba, izan leikianik txarrena, zerian, Barzelonan. Ta bajatzen genduan, ba, Frontoi Txikin bizi giñan... oi.... jolasten genduan, ta gero, ba, Ramblas-en behera juan ta juaten giñan... Eta zelan gaztiak jokatzen genduan atzenengo kinielak, ba, igual ordu bat eta erdiak gabian eta holan. Ta zerian, hor, zerian, hor ertzian, Calle Conde del Asalton ertzian itxeitzen oskuan bijilantiak. Zeoze emoten otsaun, ta itxeitzen oskun bijilantiak, eta laguntzen oskun etxera arte. Ta etxian atia zabaltzen oskun ta goiko atian golpia emoten otsaunian, orduaintxe aldatzen eban. Berak atia isten eban kanpokua. Haintxe bizi izan giñan.

7. Bartzelonatik Ermura, ile-apaintzaile

- **Erref**: ERM-033/008
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:12:55. **Bukatu**: 00:16:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
"Palomitas perdidas" omen norbaitentzat, eta horregatik. aberats-etxe batera eraman zituzten gero. Ez zuen pilotan asko aurreratzen, eta pelukeria ikasten hasi zeni

8. Alazne ahizpa txikiaren heriotza

- **Erref**: ERM-033/011
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 00:20:16. **Bukatu**: 00:23:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Alazne ahizpa gaztearen heriotza tragikoa. Arropak su hartu eta erreta hil zen.

9. Erromarak, andren lekua

- **Erref**: ERM-033/013
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:24:05. **Bukatu**: 00:25:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:
Erromaretan (trenaren barrerak) emakumeak ezagutu ditu. Amak sarri laguntzen zien erdaraz ez zekiten baserritarrei Bilbora, medikuetara eta.

10. Trenbideko kargua egunero etxera komunera

- **Erref**: ERM-033/014
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:25:00. **Bukatu**: 00:26:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Trenbideko langileak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Trenbideko kargudun bat, egunero, beti ordu berean, etxera etortzen zen komuneko lanak egitera.

11. Kantuak ikasten babak urkulduz

- **Erref**: ERM-033/015
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:26:28. **Bukatu**: 00:28:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
<p>Anaiaren lagunak etxera etortzen ziren, eta amak euskal kantuak eta

ipuinak erakusten zizkien babak urkultzen (aletzen) zituzten bitartean. Hartzaren kantua.

12. 'Senarrak emazteari'

- **Erref**: ERM-033/017
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:29:00. **Bukatu**: 00:30:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak

Laburpena:
"Andria daukat alkate" zatia kantatzen du. Komentarioak. Zarzuelak kantatzen ei zituzten asko etxean. Amagandik etorri zaie zaletasuna. Anaiak-eta habanerak maite.

Transkripzioa
Andria daukat alkate
errespetua aparte,
gizonamorroi
galtza zarrekin
andria galai jantzita,
hau dala diferentzia
nork hartu pazientzia
nik daukat penitentzia.

(Barreak). Ahaztu [..], ez [...] akordatzen. Sarrittan pentsatzen dot. Gure Olatzek lenguan etara ostan zera, grabatzekua, eta esan ostan: "ama, kantaizuz", ta bai, ein bihar dot ba aber zelan urtetzen dostazen. Hainbeste kantu, gaiñra, ahaztutzen nao. Oin sosa-sosa, ikusi telebisiño zarrok, urtetzen dabenak ganorabakuak gaiñera ganorabakuak dia batzuk. Ja-ja, ahaztutzen lengo kantak, zerak. Donostiakuak be asko nekixezen nik. Donostiako Gaztelupeko... Eta gero, zera, eta baekezen asko-asko, amak be baekan eta Miren eta nik kantatzen genduan asko holan pelukerixan eta, hasieran ez zan egoten lan asko be ta, kantatzen genduzen honek "zarzuelas".
-Zartzuelak...
-Zerana hori, Katiuska-na dana, dan-dan-dana, hasi ta akabau kantatzen genduan zarzuelak. Eta, bueno, zeranak, "Caserío"na be bai, eta holako kantuak asko eitten genduzen. Gure etxian ohittura haundixa euan kantuan eitteko. Jokuan edo zera bai, baiña kanturako gehixao. Sobre todo amagandik, aitta ez baiña. Amagandik eta honek anaiak-eta be, bueno, puff! Habanerak-eta kantatzen zittuen kuadrillak, ikusgarri kantatzen eben lehen.

13. Eskolak eta maisuak

- **Erref**: ERM-033/019
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:32:44. **Bukatu**: 00:35:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Diputazioaren eskolak egon ziren. Bera Eitzagara joaten zen. Bazkaldu ere han. Potes-etik Ermura etorri zen maisuaren istorioa. Oso maisu ona. Gero Bartzelonara joan zen.

14. Eskolan tratu txarrik ez

- **Erref**: ERM-033/020
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:35:40. **Bukatu**: 00:36:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Anaia-eta asko jotzen zuten irakasleek, baina beraren denboran ez du horrelakorik ezagutu.

15. Raketista

- **Erref**: ERM-033/021
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:36:48. **Bukatu**: 00:38:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Ermuan eta Eibarren entrenatzen zuten pilotan. Begirale bat ibiltzen zen ikusten eta kontratuak egiten. Zazpi urte Bartzelonan. Non edo nondik atera behar bizimodua.

Transkripzioa
-Orduan Barzelonara joan ziñan eta zazpi urte egin zenduzen, ez?
-Zazpi urte.
-Lehenengo hemen entrenamentuak eta.
-Bai, Eibarrera, Eibarrera. Eibarrera joaten giñan eta gero frontoia genkan zerian, batzokixa daon lekuan. Hantxe eitten genduan eta. Ibili eitten zian jentia, Eibartik asko joan zan, neska asko. Asko egon dia. Ta bastante entrenamentuak-eta itten genduzen eta gero etortzen zian kontratuak eittera-ta hola. Ein oskuzen kontratuak eta han egon giñan Barzelonan.
-Bateron bat etortzen zan, gizonen bat?
-Bai, begiratzera eta etortzen zan, kontratua eittera ta hola.
-Orduan etxian eta hamalau urteko neskato bati lagatzeko, ezta? Atrebiduak, ez?
-Ezaupidia be bai, Rosita Mallabikua be baeuan eta. Ba bueno, ze eingo eben? Nun-nundik etara ein bihar zan bizimodua. Aiztak be bixak euazen biharrian. Danok ein dou biharra. Ta ba danen artian.

16. Pilotariak, jende formala

- **Erref**: ERM-033/022
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 00:38:03. **Bukatu**: 00:41:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Emakume pilotaria jende formala izan da. Tentazio handiak izaten zituzten, baina eusten jakiten zuten ia denek. Pilotari asko oso ondo ezkondu ziren. Adibideak.

17. Lau frontoi Bartzelonan.

- **Erref**: ERM-033/023
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:41:14. **Bukatu**: 00:43:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Diru asko jokatzen zen. Lau frontoi zeuden Bartzelonan eta bostak beteta. Samaranch bera ere joaten zen eta jokatzen ikusten zuen. Kinielak: 5ek jokatzen zuten, eta lehenak eta bigarrenak saria jasotzen zuten. Kiniela irabazten zutenean (2 pezeta) lau platano jan eta ohera.

18. Pilotari uniformea

- **Erref**: ERM-033/025
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:43:58. **Bukatu**: 00:45:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Zuriz jantzita jokatzen zuten, gona, alkandora eta gerrikoa (urdina edo gorria). Ez du orduko argazkirik.

19. Raketisten urteroko batzarra

- **Erref**: ERM-033/026
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:45:05. **Bukatu**: 00:47:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Itziarren bildu izan dira sasoi bateko raketistak, leku askotatik etorritakoak. Donostiako taberna batean hainbat pilota modalitateko tresnak ikusi zituen, baina raketa falta. Mutrikuko Zumalabek egiten ei zituen.

20. Dirua jokatzera eta neska ederrak ikustera

- **Erref**: ERM-033/027
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:47:45. **Bukatu**: 00:50:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Hiru egun jai hilekoa zutenean. Jokatzera joaten zen jendea batik bat, baina neska ederrak ikusteagatik ere bai. Zapatila horiak eta galtzerdi zuriak.

Transkripzioa
-Orduan urtetzia andrak, holako mobimentua-ta, orduan gauza haundixa izango zan.
-Ba, bastante, bastante.
-Prensan eta [...]
-Bai. gero anunziatuta be bai zerian, ointxe hemen etortzen dian moruan. Pelotari, esku-pelotakuak eta etortzen dian bezela. Han be bai etortzen zian.
-Eta gaixotu ezkero edo perioduakin...
-Ez, periodoko denporan hiru egun eukitzen genduzen jai. Anunziatzen genduan eta hiru egun jai. Hortxe ekarri doten periodiko baten urten eban, Ta harek be ipintzen dau. Gero lagako dotsut ikusteko. Ipintzen dau horixe.
-Orduan zaintzen eben, ez?
-Bai, bai. Ta gaixorik bazenguazen ba ezingo zan jokatu, baina...
-Zu hamahiru urtekin hondiñok titirik, petxurik eta...
-Bai, bai. Ederrak eukezenak be bai. Baiña sotenekin zer?, igual-igual jokatzen zan. Oin be honek tenistak be jolasten dabe, osea ke. Ez da problemia hori.
-Gizonak hara joaten ziran jokua ikustera edo bertako neskak ikustera? Lehen "palomitas" esan dozu.
-Baiña "palomitas" guregaittik esan eben. Kontxitagaittik eta neregaittik. Baiña ikustera, bai, batzuk joango zien, baiña jolastera asko, jokolarixak asko, jokatzia gustatzen jakuenak. Bo, joango zian. Partidetan ba neskak, badakizu, atenziñua gaiñera batzuek llamatibak be bai ta, pelotia joten zanian pixkat mobtzen bajakuen eta iztarrak ikusi, ba bueno. Orduan zeiñek ikusten zittuan ba iztarrak? Ze plaiara joaten baziñan be ba igual jentia joaten zan ikustera, jakitzen eben ba pelotan itten genduana ta plaian be gu normal ibiltzen giñan baiña. Ez. Bizimodua normala eitten zan.

-Bueno, baiña gonak eta ez zian oso luziak izango.
-Ez, holan, holan. Belauna tapauta.
-Inportantia, ezta, belaunak tapatzia.
-Belauna tapauta izaten zan.
-Lehen galdetu dotsut, ze oiñetako erabiltzen zenduen?
-Zapatillak. Lotzekuak, zapatillak. Orixa ta gero galtzetiñak zurixak.

21. Frontoiak alde guztietan

- **Erref**: ERM-033/028
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:50:30. **Bukatu**: 00:53:50

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Bartzelona, Madril, Sevilla, Valladolid, Valentzia, Salamanca, Logroño, Zaragoza, Sabadell, Mexiko, Buenos Aires, Las Palmas, Tenerife... raketisten frontoiak. Eurenean berrogei pilotaritik gora zeuden. 5 frontoi Bartzelonan. Euskal Herrian, bakarra egon zen, Donostian, gerra aurrean. Matxismoagatik edo gizonen pilota zegoelako izan ei zitekeen.

22. Pilota bizibide

- **Erref**: ERM-033/029
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:53:50. **Bukatu**: 00:55:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Bizibidea zen eurentzat pilota. Bera ez zen puntara heldu baina batzuek oso ondo irabazten zuten. Frontoiz aldatzen zituzten giroa berritzeko. Valentzian jokatu zuen bi hilabetez.

23. Bartzelonan hil zen pilotari ermuarra

- **Erref**: ERM-033/030
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:55:40. **Bukatu**: 00:57:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Pisua taldean hartuta, familian eta abar bizi ziren pilotariak. Bartzelonan gaixotasun batez hildako ermuarraren kasua.

24. Lesioak

- **Erref**: ERM-033/031
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:57:03. **Bukatu**: 00:58:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Behin lagun batek pilotakada bat hartu zuen buruan eta izotzaz sendatu zuten. Pilota kolpeak ziren arrisku nagusia.

25. Raketa, tenisa baino inportanteagoa

- **Erref**: ERM-033/032

- **Iraupena**: 0:02:42. **Hasi**: 00:58:44. **Bukatu**: 01:01:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
25era edo 30era jokatzen zuten. Palaren araua berdinak erraketa-jokoan. Tenisean jokatzen zuten bi neska frontoira pasatu ziren. Beren lagun Toni eibartarrak orduko gizon tenislari onenari nola irabazi zion. Neska guztiak animatzen. Tonik Pedrin-i sekulako pasada.

Transkripzioa
-Zenbat tantora eta izaten zan?
-Guk a veinticinco, veinticinco pentsatzen dot. Treinta be bai. Txikixauak veinticinco, gaztiauak, eta bestiak treinta edo.
-Eta arauak zeren antza gehixao dauke, remontiana, esku-pelotiana?
-Ez, paliana. Jotia da ta. Baiña orduan guk pelotan jokatzen genduanian Barzelonan tenisa ixa ezautu be ez zan eitten. Egoten zan "en los clubs, en los grandes clubs" jokatzen eben. Ta euan klub bat parte altan leku onian, eta euazen neska bi ba eruaten ebena el club. Eruaten eben aittak eta amak eta eurak, eta bertan bizi zianak eta, jokatu eitten eban ba tenisian ta pixkat eurak. Eta pentsaizu zelan euan tenisa bajuan, eurak, neska bixak, Nuri eta Carmen etorri zian jolastera frontoira. "Fíjate, era más entonces la pelota, la raqueta que el tenis. Y no había así campeonatos de tenis, nada". Ez euan. "Y había, esto, uno que jugaba muy bien, que le llamaban...", zela zan bera? Lehen mñian euki dot eta oin ez jata (etxata) akordatzen. Bueno, ba gehixen zana. Ta baten akordau jakuen jokatu bihar ebala Tonin kontra pelotan raketiakin. Pedrín zan, Pedrín. Ta jolastu eban palista; jokatzen eben, beste frontoi bat "Barcelona" esaten jakona, ta hara joan giñan neska guztiak Toniri animatzera. Ta Tonik emon otsan paliza bat hareri! Sekulakua emon otsan. Ta klaro, eske tenisa ta ha ba diferentia zan. Baiña berak jolasten eban, "a pala" jokatzen eban. Ze tenisian ez euan orduan bizimodurik. Ipiñi eben hori ba jentiandako, ez dakitzu? Pikia hantxe, Toni ta Pedrin.
Desafixua, ezta?
-Desafixua ipiñi eben eta. Tonik palizia emon otsan bestiari, mutil horreri. Ta oin zelan daon tenisa, e! Eta enkanbio pelotia desaparezidu.

26. Moja bizimodua

- **Erref**: ERM-033/034
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 01:02:34. **Bukatu**: 01:03:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Oso bizimodu erretiratua egiten zuten. Egongelan bingoan, frontoian partidua, eta azkar etxera. Inoiz goizez irteten ziren paseatzera. Gaueko ordu batak inguruan amaitzen zuten frontoiko lana eta Rambletan behera joaten ziren etxera.

Transkripzioa
-Gu zerian konbentu monjan moruan egoten giñan. Hantxe kuarto baten sartuta, ta hantxe bingua edo jolasten genduan loterixia hantxe kuadrillan; tokatzen jakunian urtetzeko jolastera. Ta gero antxiketan etxera ta antxiketan... Eta ez jata (etxata) gogoratzen holan anekdotarik. Egongo ziran, baiña oin momentuan...
-Jokatzen zan denporia izaten zan, entrenauta ez zenduen eitten, ez?
-Bueno, batzuetan eta joaten zian, baiña jeneralmente ez. Jeneralmente partiduetara aurrez urtetzen bazenduan puxkat jotera edo hori bai, baiña ostian ez, partiduora bakarrik. Goizian bai, goizian batzuetan joaten giñan. Akordatzen jakunian goizian. Ze arratsaldia ta gabia izaten zan. Arratsaldia ta gero illuntzixan gabian hamarretan edo, ordu batak, esaten dotsut, ordu bat terdiak igual. Ramblasen behera bajatzen gintzazen.

27. Pretendientea

- **Erref**: ERM-033/035
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 01:03:52. **Bukatu**: 01:05:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Taberna bateko zerbitzari batek ogibitartekoak bidaltzen zizkion frontoira. Atzetik ibili zitzaion, baina Aliziak ez zion kasurik egin. Behin, gerora, Ramblasetan aurkitu zuen ume txiki batekin. Biona izan zitekeela esan zion, bera "vizcaina burra" izan ez balitz.

28. Euskaraz, katalanek ez ulertzeko

- **Erref**: ERM-033/037
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 01:06:42. **Bukatu**: 01:08:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Berehala ikasi zuten katalanez. Euskaraz egiten zuten besteek ez ulertzea nahi zutenean. 4 edo 5 pilotari katalan ei zeuden bakarrik. Esku-pilotaren eraginez egongo ei zen hainbeste euskal pilotari.

29. Dirua bidaltzeko paperak betetzean, komeriak abizenarengatik

- **Erref**: ERM-033/039
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 01:10:14. **Bukatu**: 01:11:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Dirua postaz bidaltzen zuten etxera. Komeriak zituen paperak betetzerakoan, bere abizenak ez zirelako kabitzen: Areitioaurtena Isasi-Isasmendi.

30. Oihalgintzako eta estraperloko dirua barra-barra

- **Erref**: ERM-033/041
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 01:11:43. **Bukatu**: 01:13:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kirola » Raketistak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Kotoiaren negozia indartsu zegoen. Oihal-fabrikak eta estraperloa. Samaranch auto deportibo gorri batez etortzen zen; kotxe bat baino gehiago zuen.

31. Miren, esku-pilotaria

- **Erref**: ERM-033/043
- **Iraupena**: 0:00:28. **Hasi**: 01:14:02. **Bukatu**: 01:14:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Aisia » Kirola » Raketistak
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:
Bazen neska ermuar bat, Miren, eskuz oso ondo jokatzen zuena. Pilotaria izan zen gero.

32. Pilotariak, guapak eta indartsuak

- **Erref**: ERM-033/044
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 01:14:30. **Bukatu**: 01:15:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Jokatzeko gogoa, inportanteena. Gorpuzkera oneko neskak ziren bere garaikoak. Eibartarrak oso guapak (ondo eginak) zirela dio.

33. Inbidiak

- **Erref**: ERM-033/045
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 01:15:42. **Bukatu**: 01:16:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Izaten ziren inbidiak beren artean. Lehenengo irabazitako diruekin etxean dutxa ipini zuenez, kritikatu egin zuen auzoko andre batek.

34. Zelotxoak pilotarien artean

- **Erref**: ERM-033/047
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 01:17:35. **Bukatu**: 01:18:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Raketistak

Laburpena:
Intendenteak bere kutunei partidu hobeak jartzen bazizkien, beti izaten zen komentarioa: "Ikusi norekin jarri duten, ba ez da hain ona". Baina hau bizitzako leku guztietan gertatzen ei da.

35. Primeran segundako billetearekin

- **Erref**: ERM-033/048
- **Iraupena**: 0:02:44. **Hasi**: 01:18:42. **Bukatu**: 01:21:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Oporrak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Abuztua hartzen zuten oporretarako. Bueltan, amak laguntzen zien Bilbora trenera. Nola joan ziren Bartzelonara primeran, segundako billetearekin.

36. Nobioa deklaratu zitzaion eguna

- **Erref**: ERM-033/049
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 01:21:26. **Bukatu**: 01:23:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Senarra ermuarra, kale berekoa, betiko ezaguna. Abuztuaren 26a, Bilboko jaiak, deklaratu zitzaion eguna. Egun horretan gertatua.

37. Kantuak

- **Erref**: ERM-033/051
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 01:25:06. **Bukatu**: 01:27:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak

Laburpena:
Bakarrean kantatzen du inoiz. "Goazen guztiok Ziarreko bueltan behera"; " Ez detsut irikiko gau illunian aterik...".

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com